

Craiova anarho-punk și antifascistă

fragmente dintr-un interviu

Craiova Anarho-Front

27 martie 2024

Vechea generație

Ca să vorbim de cum s-a ajuns la [producția] asta de fanzine, de documente scrise, de reviste [anarhiste], e nevoie să intrăm în cum s-a trecut de la punk la anarho-punk în România și în Craiova, în cazul acesta. În Craiova, punkul cred că era dinaintea de revoluție. Adică, noi ne-am întâlnit [cu] punkiștii bătrâni, care mulți erau mult mai mari decât noi și veneau [de] dinaintea revoluției, aveau deja experiențe, întâlniri ale lor, ca să zic așa, într-o formă auto-organizată. Nu știu dacă exista o conștientizare a acestui cuvânt la momentul respectiv. Cred că se trata mai mult ca grupuri, găști, cum se numeau pe atunci. Iar din punctul ăsta de vedere, Craiova a avut norocul de a număra multe găști de genul ăsta.

Dar ce voiam să spun, și-n Craiova, punkiștii ăștia bătrâni, cum erau numiți, ce-au avut ei foarte important, după părerea mea? Nevoia de a sta împreună, de a se găsi. [...] Pentru mine, chestia asta a fost foarte importantă. N-aveau nicio informație, n-aveau nimic (sau aproape nimic), totul fiind limitat din cauza traiului și cenzurii din pușcăriia ceaușistă de atunci. Probabil că mulți încă nu aveau habar ce era ăla anti-autoritarism, de fapt. [...] Se poate vorbi de o formă antisocială, de o subcultură care se naștea de la 5-6 persoane. S-a născut de jos în sus, așa cum trebuie să se nască, din nevoia oamenilor de a sta împreună, de a face ceva împreună.

Prima schimbare, prima scânteie

Prima schimbare a fost când, ascultând punk acasă, ne-am hotărât să ieșim din casă și să căutăm alți punkiști ca noi. Să vedem ei ce zic, cine sunt. Asta a fost prima scânteie. Am ieșit din casă, am mers în centrul orașului și-am început să găsim alți punkiști, să vorbim cu ei. [...] Trebuie ținut cont și că punk-ul în perioada respectivă avea un sens de libertate. Era un fel de legătură cu libertatea, dar și cu exteriorul. Până atunci noi stătusem într-o închisoare, ca să zic așa. Iar, chestia cu muzica cred că a fost și primul contact cu străinătatea, cu ceea ce era în exterior, cu noutatea. Și mi-aduc aminte că muzica era aproape, cum să zic, o chestie subversivă. Adică când avea unul o casetă și-o dădea așa ca și cum ar fi fost o chestie nemaipomenită.

Pentru noi era o treabă fantastică, inclusiv muzica era o evadare din societatea în care trăiam. Iar chestia cu punk-ul nu a făcut altceva decât să ne unească în dorința asta de libertate... Noi veneam dintr-o ură împotriva sistemului, împotriva comunismului, iar punk-ul era singura chestie care ne dădea asta, crea legătura asta.

De la *Revolta punk* la revolta punkiștilor

Noi aveam puține informații. Dar când ne-am întâlnit cu cei mai bătrâni, ei aveau câte ceva, cărți xeroxate care vorbeau despre anarhie. [...] În momentul când au făcut *Revolta Punk* (1994 – n.n.), poate că nu era atât [de politizat] scena. Dar *Revolta Punk* era o revistă politică, pentru că vorbea despre punk, despre anarhism și încerca să facă legătura asta. Noi, la Craiova, influențați de treaba asta, de *Revolta Punk*, [...] am zis, hai să facem noi una, să facem și noi o revistă. Eram nou-veniții, cum s-ar spune. Și am vorbit de câteva ori, ne-am întâlnit într-un bar și-am zis, vrem să facem revista asta, hai s-o facem. Păi și ce spunem în revista asta, ce ne interesează pe noi? Vorbim despre libertate, că libertatea e chestia. Începem de la cuvântul ăsta: libertate. Și de-aici vedem unde ajungem. Nici n-am zis cum să-i spunem, cum s-o chemăm, nu știu ce.

Am mers la țărand, zilele următoare. Și când ne-am întors de la țărand, taică-meu îmi spune, vezi că te-a căutat poliția. Au zis că tre' să te prezinți la poliție mâine. [...] Cum am ieșit de acolo, ne-am chemat prietenii și le-am zis ce s-a întâmplat. Ce credeți de treaba asta? Am vorbit că facem o revistă despre libertate și ne cheamă ăștia la „Securitate”. [...] Și-am vorbit despre treaba asta. Și-am hotărât să luăm atitudine, să nu lăsăm autoritățile să ne calce în picioare.

Craiova Anarho-Front

Ce vreau să subliniez, Craiova Anarho-Front nu era o organizație... era o ambiție! Nu era un colectiv bine definit. Era, cum s-ar zice acum, o tensiune a oamenilor din Craiova, a anarhiștilor, a punkiștilor, care, în baza situațiilor de atunci, au luat atitudine în mod spontan, au pus în picioare anumite forme de protest. Dar era totuși începutul unei forme de trecere de la punk, ca să zic așa, la a lua poziție. Și chiar a ieșit din punk, adică am luat-o în serios cu anarhismul.

Aveam puține posibilități să ne opunem autorităților. Și de-aia am ales numele Craiova Anarho-Front, ca să pară ceva foarte puternic și foarte rău; ca o sfidare împotriva autorităților, a represiunii. [...] Și de-aici am înțeles multe, am înțeles că ideea de libertate sperie autoritățile și sperie statul în maniera în care l-a speriat. Că ei s-au organizat împotriva noastră, atunci a fost nevoie să ne organizăm și noi într-un fel ca să putem să rezistăm.

Ieșirea primelor scrieri semnate cu sigla Anarho-Front a preocupat foarte mult autoritățile, pentru că nu exista totuși controlul capilar care există acum. Și habar n-aveau cine eram, despre ce era vorba, iar chestia asta le-a creat mari temeri. În plus, sigla era atât de puternică, „Craiova Anarho-Front”... Când a fost emisiunea la televizor despre anarhiștii sataniști, exact după, orașul s-a trezit într-o dimineață cu toate instituțiile cu steaguri negre și roșu-negre, ca și cum am fi revendicat Craiova, ca și cum am fi luat-o noi. Erau peste tot, la primărie, la tribunal era steagul negru, la Teatrul Național...

Punk-ul ca amenințare

Din violența statului se naște violența societății, în general. Și din aia și violența noastră, așa cum era ea. Adică, cu siguranță, noi eram o generație traumatizată de violența istorică și de violența socială a perioadei respective. Venisem după revoluție, era o violență, ca să zic așa, în întreaga societate. Ceea ce pe noi, aflați în minoritate, ne-a împins să ne apărăm.

Dacă erai punkist trebuia să te confrunți, cum ar veni, cu închiderea, cu obtuzitatea oamenilor din jur, a familiei care nu te accepta cu creasta în cap, și mulți au ales să părăsească casa și, împreună cu alții ca ei, să ocupe beciuri, să găsească alternative la lipsa de libertate. Care pleca în primul rând de la familie, după aia se dezvoltă odată ce ieșea din scara blocului. Când ieșea în stradă aveai de-a face mereu cu oameni care ți se opuneau, pentru că pentru ei diversitatea ta estetică era o amenințare. Și așa și era. Trebuia să te bați cu lumea pentru a-ți apăra libertatea și identitatea, cum ar veni. Dar a fost și singurul mod de a ne... conserva, într-un fel.

Anarha-punk-ul și lupta pentru emanciparea de patriarhat

Au fost două perioade. Una în care eram mai puțin atenți, iar comportamentele difereau în realitate uneori de ideile pe care ziceam că le avem. Adică era problema sexismului, misoginismului, inclusiv raportul cu restul lumii, care era destul de agresiv. Problemele existau, bineînțeles, nu era totul perfect. Abia după aceea, prin emancipare, prin discuții, prin elaborarea textelor, s-a creat o evoluție și-o emancipare, inclusiv a unei părți bărbătești, ca să zic așa, care făcea parte din mișcare.

Și femeile erau punkiste și nu puteau să suporte chiar așa fără să zică nimic. Și chiar aveau multe de zis, multe de zis. [...] Și prima dată, îmi amintesc că a fost un graffiti la Teatrul Național: M.F.E.B., care era Mișcarea Feministă pentru Emanciparea Bărbaților. Că ele au zis, dom'le, ce să ne mai emancipăm?! Noi suntem deja emancipate, idiotii ăștia trebuie să se emancipeze, bărbații. Și aveau dreptate. Și așa a început cu ideea de Lovekills, care a fost tot un fanzin anarho-punk la început. Făcut de fete, de femei și mai mult pentru ele. Adică să sublinieze că și noi am avut ceva de spus în punk de la început, ca să nu mai vorbim de anarhism. Pentru că femeile și bărbații, normal, suntem toți la fel, suntem egali.

1 Mai, „Hrană, nu bombe”, solidaritate cu muncitorii

Una dintre primele acțiuni în stradă a fost și o inițiativă de 1 Mai. Am făcut o inițiativă informativă pentru care am cerut aprobare, dacă nu mă înșel, pentru o expoziție de artă. Bineînțeles că noi eram artiștii, dar nu în sensul în care se așteptau ei. Și atunci a trebuit să facem niște panouri pe care noi le-am îmbogățit cu tot felul de mesaje împotriva burgheziei, împotriva războaielor, pentru pace între muncitori și chestii de genul ăsta. Și așa am reușit să mai facem un pic de propagandă. Că toți ieșeau să facă grătare, să sărbătorească 1 Mai. Și ziceau, dar voi, anarhiștii, unde ați mai auzit voi de anarhism? Cum ziceau securiștii, că-n România n-a fost niciodată nimic, că nu știu ce. De unde și până unde? Ce-i aia anarhism!? Păi, sărbătoriți 1 Mai. 1 Mai ce e? Unde era 1 Mai fără anarhiști?

Să nu uităm că a fost și „Food not Bombs”. Am chemat copiii străzii, le-am dat să mănânce. Și oamenii ziceau, cum e posibil așa ceva? Ce, voi vreți să schimbați lumea? Le ziceam: dacă eu, care n-am bani nici măcar de-o bere, reușesc să le dau să mănânce la copiii ăștia, dacă le-ai da și tu o mână, dacă am face toți asta, nu ar mai fi nicio problemă. Problema asta de fapt nu există în România. Există pentru că vreți voi și pentru că nu sunteți de partea noastră, pentru că vă mirați cum facem treaba asta,

că nu putem să schimbăm lumea. Sigur că putem s-o schimbăm, e foarte simplu. De ce să nu le dăm să mănânce? Voi aruncați mâncare acasă, aveți frigiderule pline. Eu nu-l aveam, dar ei da, ăștia care ziceau că nu putem să schimbăm lumea. Și au început încet, încet să ne privească cu alți ochi, adevărul ăsta e, chiar dacă nu ne sprijineau direct. Și s-a ajuns până acolo încât oamenii să ne sprijine direct.

Un alt exemplu de luare de atitudine a mișcării a fost și cu altă ocazie, a fost o grevă a muncitorilor din Craiova care cereau drepturi în fața patronilor și a instituției. Iar în momentul respectiv, inclusiv noi, o parte a punkiștilor, a anarhiștilor, am decis să participăm. Iar când am ajuns acolo, în piață, bineînțeles, ne-am lovit imediat de represiunea poliției. Am fost imediat încercuiți în mijlocul muncitorilor de forțele de ordine. Și au încercat să ne îndepărteze de grevă, zicând că noi nu avem nicio treabă cu greva respectivă. Bineînțeles că noi am adus materialele noastre, cu steagurile noastre, am dat manifeste la sindicaliști, la muncitori, la toți protestatarii din piață. Momentul interesant a fost când s-a creat o solidaritate de clasă, exact când poliția a vrut să ne ia pe sus, ca de obicei. Au intervenit muncitorii și muncitoarele care erau în piață și s-au opus poliției spunând: plecați, dom'le de-aici, ei sunt parte din noi, sunt copiii noștri.

Antirasism și antinaționalism

Mișcarea punk se legase de alte orașe, de alte persoane care nu erau în același oraș cu noi, a creat legături în străinătate. Muzica ne-a ajutat și din punctul ăsta de vedere, s-a creat, cum ziceam, un internaționalism plecând de la muzică în primul rând. În afară de faptul că eram și noi de diferite etnii și chestia asta pentru noi nu era absolut nicio problemă, cum ar veni. [...] Pentru că idealurile noastre erau internaționale, erau pentru o lume fără frontiere. Înțelesesem bine că doar uniți putem face ceva și schimba lumea. Iar noi am avut norocul ăsta, prin anarhism, l-am putut trăi în mod direct. Adică numai anarhismul ne-a dat deja deschiderea față de restul lumii. Bineînțeles că, după asta, rasismul nu era decât o prejudecată ruptă de viața noastră.

De fapt, prin legăturile care s-au făcut prin muzică, prin trupele care veneau din străinătate sau inclusiv prin trupele din România, din Craiova, care plecau în străinătate, s-au stabilit și primele contacte cu alte realități, ca să zic așa, atât muzicale cât și culturale, libertare. Și bineînțeles că chestia asta a dus la o dezvoltare, o îmbogățire a noastră și din punct de vedere al conceptelor. Pentru că noi reușeam să discutăm și cu alte persoane care trăiau aceleași situații, dar în alte țări. Internaționalismul devenise realitate, cum ar veni.

Mișcarea punk s-a politizat și s-a declarat clar antirasistă, antinaționalistă, internaționalistă, iar pe partea aialtă, tot cam în aceeași perioadă, au început să apară primele grupări de dreapta. [...] De-acolo a apărut inclusiv o nevoie de a lua și mai mult o atitudine antirasistă și antinaționalistă pentru a ne opune noilor organizații de extremă dreapta care apăreau prin România. Noi, din noroc, în Craiova nu am avut prea multe elemente organizate. Existau, bineînțeles, și-n Craiova. Dar nu au reprezentat niciodată o problemă reală, fiind puțini. Și cred că aspectul ăsta s-a datorat și ideilor care existau în Craiova. Nu au lăsat să crească anumite mișcări de dreapta.

„Cultura rezistenței, educație pentru revoluție”

A fost dificil pentru că în România până atunci nu am avut un schimb direct de experiențe, în sensul revoluționar. Nu am avut un contact cu experiențele oamenilor care erau înaintea noastră. [Asta a fost diferența față de] alte țări unde exista deja o cultură a rezistenței și a revoluției, ca să zic așa, o cultură libertară. Iar pentru noi a plecat [totul] de la zero.

Noi am plecat de la puținele lucruri pe care le-am avut, dar am avut norocul ăsta de a le transforma într-o utopie prezentă. Noi am trăit, într-adevăr, chestia asta, noi anarhia am trăit-o în relațiile noastre, în ceea ce făceam. Iar chestia asta, o repet, anarhismul relațiilor se creează ciclic în viață. Adică eu, în viața mea, cam prin toate orașele prin care am stat și împreună cu camarazii pe care i-am întâlnit, anarhismul a continuat.

Duceam [anarhismul] cu noi, de aia eram periculoși. Îl ducem în continuare cu noi. Iar câteodată chestiile care se creează împreună cu ceilalți duc la realizarea momentelor ăstora care ajung să fie considerate realități utopice. Anarhia nu e o utopie, e o chestie prezentă, pe care noi o trăim.

Deși nu am avut multe informații, noi anarhia am inventat-o în experiența cotidiană, prin noi înșine. De la puținele texte pe care le-am avut, am încercat să ne imaginăm și să aplicăm ce era auto-organizarea, ce era autogestiunea, ce era atitudinea față de sistem, lupta de clasă. Erau chestii pe care încercam să le aducem mereu în realitatea noastră. Atitudinile împotriva rasismului, sexismului. Deși nu existau informații, am ajuns la o intensitate de raporturi care a dus, cum ziceam înainte, la a trăi într-adevăr eliberarea asta.

Într-un fel pe noi ne-a salvat anarhia, ne-a salvat punk-ul. Dacă azi suntem ceea ce suntem și reușim să avem legături și frați în toată lumea, e datorită chestiei ăsteia. Deci anarhia e ceva care există acum. Nu era o chestie pentru viitor, noi făceam propagandă ca să se schimbe odată lumea. Lumea se schimba și cu noi. Schimbându-ne noi, se schimba și lumea.

Zări fără frontiere

Plecând din România, personal, am avut de-a face cu bucuria de a întâlni camarazii de aici și împreună cu ei am continuat lupta împotriva sistemului capitalist și puterii în general. Numai că, bineînțeles, multe persoane dintre noi care au plecat din România au lăsat un gol în urma lor și cred că mulți chestia asta au trăit-o ca o deziluzie, pentru că s-au văzut într-un fel abandonați. Dar, repet, lupta cred că trebuie să fie internațională, fără frontiere, ceea ce pe mine m-a făcut să continui lucrurile, inclusiv de aici, mereu cu o viziune, cu o atenție față de locul de unde am plecat, din punctul de vedere al ideilor pe care le aveam. Am încercat mereu să contribuim la mișcarea din România în posibilitățile pe care le aveam. Dar nu am avut o mentalitate patriotică, o legătură doar cu țara de plecare. [...] Parcursul care a început în România, n-a făcut decât să se dezvolte în alte părți, cu alte persoane, cu aceași idee pentru schimbarea întregii lumi.

Privind în urmă

[Totuși, toate chestiile astea, grupurile de „punkști bătrâni”, activitatea din Craiova, fanzinele etc.] au ajutat. Și au ajutat cultural multe persoane din perioada respectivă. Eu azi pot să număr mulți prieteni în România, nu neapărat camarazi, ca să zicem așa, în activitate politică, dar de care ne leagă o prietenie profundă și cu care continuăm să împărtășim o sensibilitate pentru o lume diferită, o lume mai bună, liberă. [...] Ne-am schimbat noi, s-au schimbat și ei... Iar dacă azi există niște persoane din generația mea, [dar nu numai], care privesc lucrurile diferit, e și datorită experiențelor de atunci. Că persoanele astea sunt totuși sensibile la niște argumente și nu au devenit niște reacționari pur și simplu.

Putem spune că experiența mișcării punk și anarho-punk din Craiova din acea perioadă, împreună cu experiențele prietenilor și camarazilor din întreaga țară, din Timișoara, București, Iași, Bacău, Constanța, Cluj, Galați, Ploiești, Bistrița, Brașov, Sibiu etc., au avut o contribuție semnificativă la mișcarea libertară și anarhistă din România, stabilind primele contacte și legând România de mișcarea anarhistă internațională. Protestele împotriva summitului NATO din București (2008) au fost doar unul din rezultatele acestei lupte comune, locale și internaționale.

Biblioteca Anarhistă

Craiova Anarho-Front
Craiova anarho-punk și antifascistă
fragmente dintr-un interviu
27 martie 2024

pagini-libere.ro

Fragmentele fac parte dintr-o convorbire mai lungă, de câteva ore, purtată în primăvara anului trecut cu doi anarhiști activi în grupurile care s-au coagulat la Craiova între finalul anilor '90 și primii ani de după 2000. Pentru a urmări mai ușor firul discuției, am încercat să grupăm cronologic și tematic răspunsurile. Evident, am lăsat multe lucruri deoparte, de pildă chestiunea, dezbătută mai pe larg, represiunii împotriva mișcării anarhiste de atunci. Până vom scoate și o versiune neabreviată a discuției noastre, puteți citi în rândurile care urmează despre cum s-a politizat scena punk în acei ani, despre scena anarha-punk și educația antisexistă, despre acțiunile de stradă ale anarhiștilor la Craiova, despre internaționalism, antirasism și lupta împotriva dreptei extreme, dar și despre anarhie ca utopie a prezentului.

ro.theanarchistlibrary.org